

Fascinația documentelor

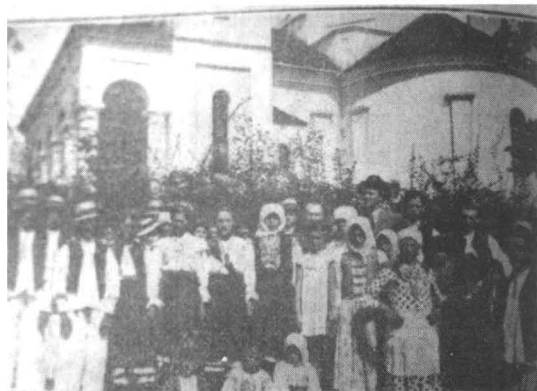
Un document despre viața și funeraliile Dr. Vasile Lucaciu

Prof. Pamfil Bilțiu
Baia Mare

În timpul vieții sale dascălul Ion Costin din Cetățele ne-a dăruit acest document, datând din 1922, scris de un martor ocular, participant la înmormântarea Tribunalului. Prima parte este rezervată evocării succinte a acestei ilustre personalități ale istoriei noastre, care pe lângă înfăptuirile politice de seamă, a fost și un mare om al bisericii, ctitor de edificii spirituale de rezonanță, care grație personalității sale a făcut din Șișești un loc de pelerinaj al credincioșilor la toate marile sărbători.

Având în vedere amănunțele istorice legate de funeraliile sale, unele chiar necunoscute, cum ar fi numărul mare de sănii cu care s-au transportat participanții de la Baia Sprie la Șișești și care ne argumentează participarea imensă la funeraliile sale naționale dăm în întregime publicității documentul.

„Volume întregi va avea să scrie cine se va încumeta să-i scrie activitatea dezvoltată pe toate terenele. Îndată ce s-a întors de la Roma, unde a terminat teologia și filosofia la Institutul de propagandă Fide se amestecă în vârtejul luptelor naționale.

Pelerinaj de Sfânta Maria la Biserica din Șișești. În imagine pot fi văzuți țărani din Șișești și satele vecine în portul național (1926)

Fotografie din colecția Pamfil Bilțiu

Împreună cu alții redactează Memorandul și-l duce la împăratul din Viena (1892) pentru care fapt cu tovarășii săi este arestat și osândit la cinci ani de închisoare (1894). Odată cu izbucnirea războiului mondial trece Carpații în patria mamă și îndeamnă cu cuvântul și scrisul ca să atace pe vrăjmașul milenar. Luând parte la dezastrul mare se retrage și el în Moldova.

La Sfântul Petru și Pavel, Sfânta Maria Mică,

proseii cu mulțime de credincioși neîncetat mergeau ca să audă cuvintele frumoase, dar mai ales să primească mângâiere sufletească în biserica cea pompoasă zidită în stil bizantin, cu cupolă

măreață și închinată unirii tuturor românilor după cum se află scris pe frontispiciu.

Înmormântarea s-a făcut pe cheltuielile statului. Pentru țară a luptat, deci țara i-a astupat osemintele lui. Moare liniștit ca dreptul Simeon din scriptură, moare liniștit văzându-și visul împlinit pentru a cărui realizare a luptat o viață întreagă, la 28 noiembrie 1922, la 71 de ani în Satu Mare.

Din partea Maramureșului a participat vicar Ilarie Boroș. Seara, în 1 decembrie, s-a făcut un parastas, oficiat de episcopul greco-catolic al Oradei Valeriu Traian Frențiu, în fața unei asistențe. La 2 decembrie, ora 8, s-a ținut o liturghie pontificată de Traian Valeriu Frențiu. După liturghie Iuliu Hossu, Episcopul de Gherla face panachia (sic), după care ține un panegiric admirabil. După el vorbește prim-ministru I.C. Brătianu, care a așezat pe coșciug distincția regală (este vorba de insignele Marelui cordon al ordinului Steaua României n.n.). mai iau cuvântul delegatul Senatului, al Camerei Dr. Ștefan Cicio-Pop, trimisul Partidului Național și ai ASTREi, Delegatul Partidului Poporului și Octavian Goga.

Terminându-se funeraliile, defunctul este așezat pe carul funerar. Iuliu Hossu, cu asistența imensă, formată din iluștri bărbați, preoți, oaspeți veniți din depărtări, corpul ofițeresc în petrec pe jos până la gară, de unde se transportă la Șișești. La Satu Mare s-a aflat un tren special pentru miniștri, delegații Camerei, ai Senatului, între care se afla și Emil Bran, preot senator. Un alt tren ministerial, cât și cel ce a dus mortul, s-au oprit la toate gările spre Baia Sprie, așteptând la fiecare gară preotul în odăjdii și mulțimea făcând rugăciunile cuvenite.

La Baia Sprie mortul este așezat pe o sanie cu baldachin trasă de șase boi, iar oaspeții sunt duși cale de șase kilometri cu 800 de sănii până la Șișești. Primul ministru a urcat în sania de după defunct și se sosește la Șișești seara la ora 7. Până ce mortul este așezat pe catafalc cei prezenți vizitează Casa parohială, modestă din lemn, unde a trăit părintele Lucaci aproape o jumătate de veac.

Catafalcul este depus în biserică unde se oficiază panachida din partea episcopului Valeriu Traian Frențiu și Iuliu Hossu. Episcopul Traian Valeriu Frențiu citește dezlegarea, iar episcopul Iuliu Hossu ține o cuvântare prin care scoate în evidență meritele preotului repausat care din truda proprie a zidit biserica măreață închinată ca un profet „Unirii tuturor românilor”.

În numele guvernului a vorbit generalul Moșoiu, iar în al bucovinenilor Dimitrie Marmeliuc (1886-1970, latinist, elenist și folclorist n.n.). În numele basarabenilor a vorbit Pantea Gherman, iar din partea Ardealului Gavril Tripon. Au mai vorbit în numele asociațiilor culturale Ioan Ștefan, iar în numele universitarilor Iosif

Moldovan, precum și un țăran credincios din Șișești, în numele fiilor credincioși ai marelui preot, care i-a condus la pășunea cea adevărată o jumătate de veac. Osemintele au fost așezate în groapa săpată înaintea altarului, unde se ruga pentru poporeni și pentru neamul întreg.”

Vasile Lucaciu la un botez la Baia Sprie alături de preoți din împrejurimi (circa 1910)

Fotografie din colecția Pamfil Bilțiu